

Sharps norske inspirasjon

//

//]]]]> //]]>

AKTUELT: Gene Sharps bøker om ikkevoldelige metoder blir lest av opprørere verden over. Slik viderefører han tradisjonen etter filosofen Henry D. Thoreau, har mange hevdet. Men Sharp selv mener han er mer påvirket av norske lærere.

Av Haakon Flemmen

Han er blitt en verdensstjerne i løpet av noen måneder. Gene Sharp har riktignok skrevet om ikkevoldelige metoder i flere tiår. Men med den arabiske våren ble det klart for en hel verden hvor viktige bøkene hans har vært. De lettfattelige og konkrete teknikkene han anbefaler, har bidratt til noen av vår tids største omveltninger.

Det begynte i Norge

Sharp var nylig i Norge i forbindelse med den nye dokumentarfilmen [«Hvordan starte en revolusjon»](#). Den viser hvordan bøkene hans er brukt i den ene revolusjonen etter den andre. Men selv vil Sharp snakke om Norge. Det var nemlig her han startet arbeidet med *From Dictatorship to Democracy*, da Sharp var i Oslo på invitasjon fra Arne Næss på slutten av femtitallet.

– Da jeg arbeidet i Oslo lagde jeg en oversikt over 18 metoder for ikkevoldelig motstandskamp. Det var dette som senere ble til 198 metoder, definert og illustrert med historiske eksempler i *From Dictatorship to Democracy*, forteller Sharp i forbindelse med en paneldiskusjon på Westerdals School of Communication 9. februar.

De norske lærerne

Den unge Sharp ble fascinert av historiene han hørte om nordmenns ikkevoldelige motstand under krigen. Spesielt gjorde den såkalte læreraksjonen inntrykk. I 1942 lyktes norske lærere, støttet av store masseprotester, å hindre Nasjonal Samlings plan om å innføre en norsk versjon av Hitlerjugend.

– Dette er en utrolig dramatisk og gripende historie om hva store mennesker gjorde og fikk til, en historie som både Norge og resten av verden burde være stolt av, sier Sharp, som har skrevet om læreraksjonen i heftet *Tyranniet kunne ikkje knusa dei*.

Hva med Thoreau?

Sharp viderefører tradisjonen etter filosofen [Henry D. Thoreau](#), har mange [hevdet](#). Thoreau utviklet sivil ulydighet både som begrep og politisk virkemiddel, noe vi også har skrevet om [her på Salongen](#). Men når Salongen spør Sharp om hans intellektuelle inspirasjonskilder, avviser han å ha hentet sine ideer om ikkevoldelig motstandskamp fra Thoreau.

– Thoreau kom aldri så langt. Han er kjent for essayet «Sivil ulydighet», som for øvrig ikke fikk denne tittelen før mange år etter at det var skrevet. Men han hadde ingen omfattende politisk filosofi, og det hevdes feilaktig at jeg har hentet mye inspirasjon fra Thoreau, sier Sharp.

– En bra mann

Thoreau var engasjert i kampen mot slaveriet, og i «Sivil ulydighet» forsvarte han borgerens rett og plikt til å vise ulydighet mot en stat han finner moralsk forkastelig. I hovedverket *Walden* (1854) skildrer han livet i skogen utenfor Concord, der han en periode forsøkte å leve et sparsommelig liv uavhengig av eiendom og samfunnets plikter.

– Thoreau var en bra mann. Han bodde i en hytte ved innsjøen Walden Pond og gjorde ingen foredrag. Bortsett fra når han opplevde at regimet kom for nært innpå ham, sier Gene Sharp ikke uten sarkasme.

Hvor er bøkene?

Det er ikke politisk teori eller filosofi Sharp vil ha oss til å lese. Han er mer opptatt av norsk historie og selve skoleeksempelet på ikkevoldskamp: læreraksjonen i 1942. Men selv om denne historien er mer aktuell enn noen gang, står denne delen av norsk historie i fare for å bli glemt, mener Sharp.

– Selv leste jeg om dette i Magne Skodvins bidrag til det store verket *Norges krig*. Og Thomas Wyllers bok *Nyordning og motstand*. Dette er viktige bøker som er av interesse for folk over hele verden. Men i dag tror jeg ikke Wyllers bok er å få tak i en gang. Hvorfor i all verden er den ikke det? Hvorfor kan man ikke få tak i en bok som er så relevant?

Ny ordbok

Hensikten med ikkevold er ikke å være snill, men å drive effektiv motstandskamp, understreker Sharp. Tyr man til våpen, angriper man det voldelige diktaturet på dets sterkeste punkt. Ikkevoldelige metoder derimot har en usedvanlig evne til å skape usikkerhet og splid i maktapparatet.

Men fortsatt hersker det uklarhet om hva ikkevoldelige metoder egentlig er, mener Sharp. Hans siste bok, [*Sharp's Dictionary of Power and Struggle*](#), er et forsøk å klargjøre de mange begrepene som brukes om motstandskamp og politiske omveltninger.

– Den nye boken min er tilegnet dem som kjempet og døde hvis navn er gått tapt. De er også helter, selv om vi ikke kjenner til hva de het.